

AD 8/26

LIMITE

CONF-ME 7

ÜHINEMISDOKUMENT

Teema: EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT
– 21. peatükk: üleeuroopalised võrgud

EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT

21. läbirääkimispeatükk: üleeuroopalised võrgud

Käesolev Euroopa Liidu seisukoht põhineb üldisel seisukohal, mille liit on võtnud Montenegroga toimuva ühinemiskonverentsi jaoks (AD 23/12 CONF-ME 2), ning selle suhtes kohaldatakse nimetatud üldises seisukohas kinnitatud läbirääkimispõhimõtteid, eelkõige järgmisi:

- ühe läbirääkimispeatüki suhtes kummagi poole väljendatud arvamus ei mõjuta mingil viisil seisukohta, mis võidakse võtta teiste peatükkide suhtes;
- kokkuleppeid (isegi osalisi kokkuleppeid), millele on läbirääkimiste käigus järjestikku läbivaadatavate peatükkide osas jõutud, ei saa pidada lõplikeks enne üleüldise kokkuleppe saavutamist;
- ning samuti läbirääkimisraamistiku punktides 24, 28, 41 ja 44 sätestatud nõudeid.

EL innustab Montenegrot jätkama oma õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimist (ning märgib, et enne ühinemist võivad jõustuda täiendavad õigusaktid), kindlustama *acquis* tõhusa rakendamise ja järgimise tagamise ning töötama juba enne ühinemist välja ELi poliitika ja vahenditega võimalikult sarnased poliitikad ja vahendid. EL eeldab, et taristuprojektid, mida arendatakse valitsustevaheliste lepingute raames, ei ole vastuolus ELi riigihangete *acquis*'ga. Lepingu tõlgendamise, kohaldamise ja rakendamise viisi tuleb hoolikalt hallata. EL jälgib seda rakendamist tähelepanelikult.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro riiklik taristuplaneerimine on kooskõlas liidu üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) poliitika eesmärkidega. Kooskõlas selle lähenemisviisiga kajastab Montenegro planeerimine strateegilist tähtsust, mida omab piirkondliku ühendatuse – nii Lääne-Balkanil kui ka Euroopa Liiduga – parandamine.

EL väljendab heameelt selle üle, et Montenegro on osalenud aktiivselt ELi Aadria ja Joonia mere piirkonna strateegias ning ELi Doonau piirkonna strateegias, aidates välja töötada ja ellu viia piirkondlikke projekte, mis parandavad ühendatust, kestlikku liikuvust ja integreeritust üleeuroopaliste transpordi- ja energiavõrkudega.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro kiidab oma läbirääkimisseisukohtades AD 26/14 CONF-ME 20 ja AD 04/26 CONF-ME 4 heaks 21. peatüki alla kuuluva ELi *acquis*' 2025. aasta 25. detsembri seisuga ning teatab, et on Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevaks valmis seda rakendada.

Transpordivõrgud

EL võtab teadmiseks, et Montenegro on viinud oma transpordi strateegilise planeerimise vastavusse *acquis*' eesmärkidega üleeuroopaliste transpordivõrkude (TEN-T) valdkonnas. EL võtab teadmiseks Montenegro teate, et ta saavutab TEN-T eesmärkide puhul ühinemiskuupäevaks piisavat edu.

EL kutsub Montenegrot üles viima lõpule oma transpordi arengustrateegia läbivaatamise, mille raames määratakse muu hulgas kindlaks prioriteetsed taristuprojektid maanteetranspordi ja raudteede valdkonnas ning tagatakse kooskõla uue TEN-T määruse (EL) 2024/1679 eesmärkidega. Pärast muudetud strateegia vastuvõtmist innustab EL Montenegrot tagama selle tõhusa rakendamise.

EL väljendab heameelt koostöö üle, mida Montenegro on teinud Kagu-Euroopa transpordi vaatluskeskuse (SEETO) üldise piirkondliku transpordivõrgu raames Montenegro prioriteetsete taristuprojektide kindlaksmääramisel. See koostöö on jätkunud alates 2019. aastast transpordiühenduse raames, kusjuures Montenegro on selles aktiivselt osalenud, sealhulgas püüetes edendada piirkondlikku koostööd kõnealuses piirkonnas TEN-T laienduse rakendamiseks.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro on võtnud meetmeid, arvestamaks paremini mõjuga, mida taristuprojektide rahastamiseks võetud laenud avaldavad eelarvele; selleks on ta parandanud eelarve planeerimist ning järginud Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga ja Euroopa Investeerimispanka nõudeid. Tulevikus kavandatavate investeeringute puhul innustab EL Montenegrot tagama projektide hoolika planeerimise ja järjestamise. Montenegro peab ühendama oma riigieelarve ja rahvusvaheliste laenuandjate vahendid, võttes samal ajal arvesse oma eelarvepoliitilist manööverdamisruumi.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro on leppinud Euroopa Komisjoniga kokku tulevase TEN-T võrgu suhtes seoses Montenegroga (vt kaardid 1. lisas) ja transpordisektori prioriteetsete projektide loetelu suhtes. Need kokkulepped vastavad dokumendis AD 6/15 CONF-ME 5 esitatud esimese ja teise sulgemiskriteeriumi nõuetele.

EL ootab, et Montenegro tugevdaks veelgi haldussuutlikkust, mida on vaja Euroopa ühendamise rahastust tulenevate kohustuste täitmiseks nii transpordi- kui ka energiavõrkude puhul, ning kutsub Montenegrot üles täitma ülejäänud ametikohad. Sellega seoses võtab EL teadmiseks, et Montenegro valitsus on vastu võtnud Euroopa ühendamise rahastus osalemise tegevuskava aastateks 2025–2027, milles on sätestatud meetmed ELiga ühinemise kuupäevaks Montenegro institutsioonilise ja haldussuutlikkuse veelgi tugevdamiseks. Need meetmed vastavad dokumendis AD 6/15 CONF-ME 5 esitatud kolmanda sulgemiskriteeriumi nõuetele.

EL ootab Montenegrolt nimetatud tegevuskava täielikku rakendamist, sealhulgas asjaomaste töötajate värbamist ja koolitamist ning asjakohaste haldusstruktuuride loomist. EL jälgib seda protsessi tähelepanelikult kuni ühinemiseni.

Energiavõrgud

EL võtab teadmiseks Montenegro esitatud teabe jätkuvate arengute kohta Montenegro elektrivõrgu ühendamisel teiste Lääne-Balkani riikide ja Itaalia võrkudega.

EL võtab teadmiseks Montenegro esitatud teabe riigi osalemise kohta piirkondliku gaasijuhtme (Joonia-Aadria gaasijuhe) väljaarendamises. ELi kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamiseks innustab EL Montenegrot tagama võimalikult ulatusliku energiapuuduse, kusjuures selleks tuleks asuda vähendama energiasüsteemi süsinikuheidet, nii et kasutatakse kohalikke ressursse, väheneb kokkupuude väliste tarneriskidega ning toetatakse vastupidavat ja nüüdisaegset energeetikasektorit. Selline lähenemisviis suurendab pikaajalist sõltumatust palju edukamalt kui fossiilkütuste taristu laiendamine. EL innustab Montenegrot uurima võimalusi edasiseks mitmekesistamiseks ja süsinikuheite vähendamiseks, et viia lõpule võtmetähtsusega elektritaristu rajamine.

EL väljendab heameelt selle üle, et Montenegro võttis vastu piiriüleste energiataristuprojektide seaduse kooskõlas TEN-E määrusega. EL ootab, et Montenegro viiks oma õigusaktid täielikult ja õigeaegselt vastavusse TEN-E määruse ülejäänud elementidega, eelkõige sätetega, mis on seotud loamenetlusega, loamenetluse käsiraamatuga, üldsuse osalemisega ja läbipaistvusega, ning tagaks TEN-E määrusele vastavate õigusaktide täieliku rakendamise, nagu on nõutud energiaühenduse asutamislepingus. See aitab Montenegrol veelgi integreerida oma võrke naaberriikide omadega, kiirendada loamenetlusi ja toetada edasist õigusaktide liidu kliimaneutraalsuse eesmärkidega vastavusse viimist.

* * *

Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades märgib EL, et praeguses etapis ei ole käesolevat peatükki käsitlevad täiendavad läbirääkimised vajalikud.

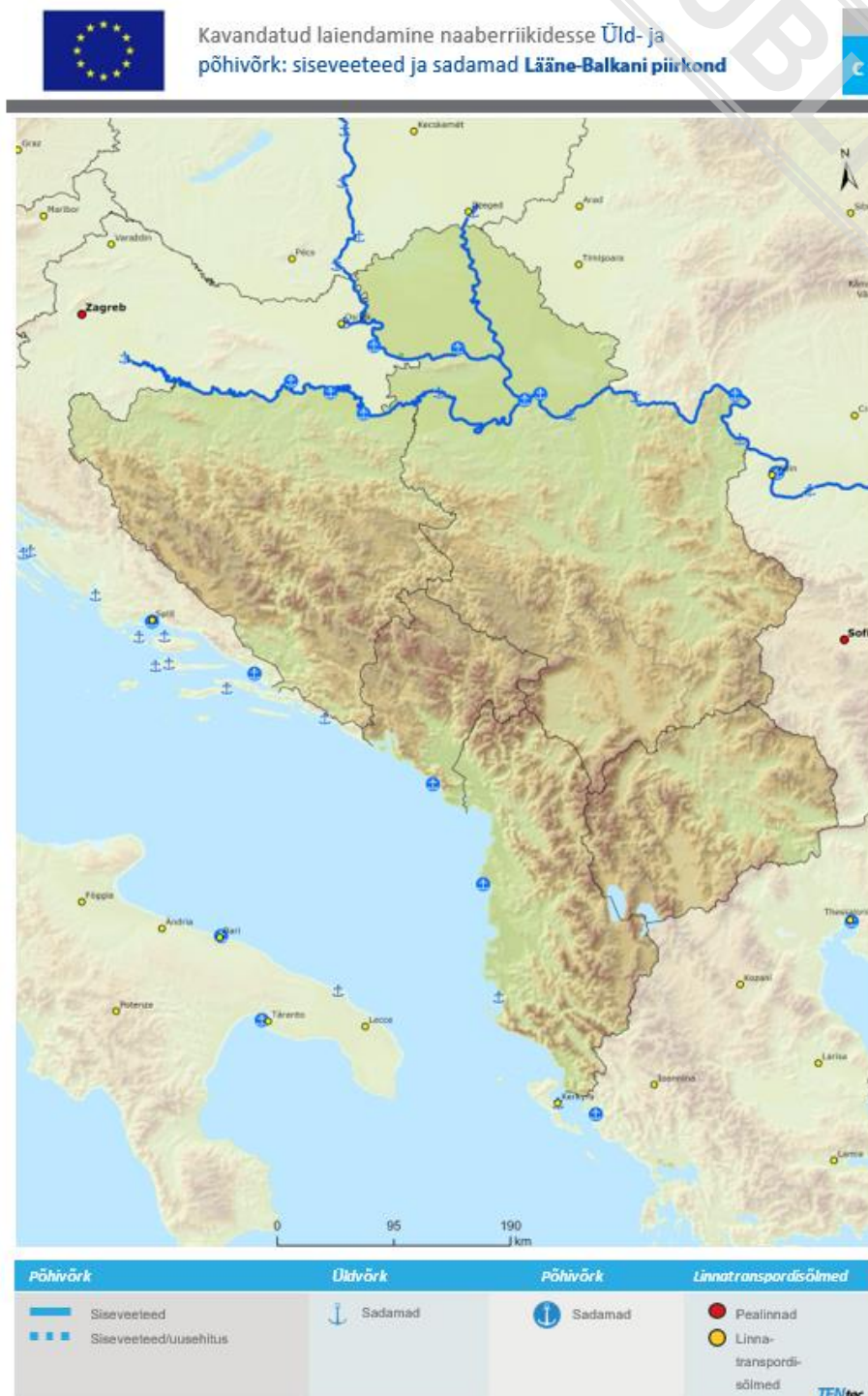
Õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimisel ja ELi *acquis*' rakendamisel tehtud edusammude jälgimine jätkub kogu läbirääkimisperioodi jooksul. EL rõhutab, et ta pöörab erilist tähelepanu kõikide eespool nimetatud konkreetsete küsimuste seirele, et tagada Montenegro haldussuutlikkus, võime rakendada käesoleva peatüki *acquis*'d ja tagada selle järgimine ning õigusaktide täielik *acquis*'ga vastavusse viimine. Erilist tähelepanu tuleb pöörata käesoleva peatüki ja läbirääkimiste teiste peatükkide vahelistele seostele. Montenegro õigusaktide vastavust ELi *acquis*'le ja suutlikkust *acquis*'d rakendada saab lõplikult hinnata alles läbirääkimiste hilisemas etapis. Lisaks kogu teabele, mida EL võib nõuda käesoleva peatüki üle läbirääkimiste pidamiseks ja mis tuleb esitada konverentsile, kutsub EL Montenegrot üles esitama stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogule korrapäraselt kirjalikku üksikasjalikku teavet *acquis*' rakendamisel ja oma haldussuutlikkuse tugevdamisel tehtud edusammude kohta.

Kõiki eeltoodud kaalutlusi silmas pidades pöördub EL vajaduse korral sobival ajal käesoleva peatüki juurde tagasi.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro kiidab oma läbirääkimisseisukohtades AD 26/14 CONF-ME 20 ja AD 04/26 CONF-ME 4 heaks 21. peatüki alla kuuluva *acquis*' 2025. aasta 25. detsembri seisuga. Samuti võtab EL teadmiseks Montenegro teate, et ta jätkab oma õigusaktide *acquis*'ga vastavusse viimise protsessi ning on Euroopa Liiduga ühinemise ajaks valmis *acquis*'d rakendama.

EL tuletab ühtlasi meelde, et ajavahemikul 25. detsembrist 2025 kuni läbirääkimiste lõpetamiseni võidakse vastu võtta uusi liidu õigusakte.

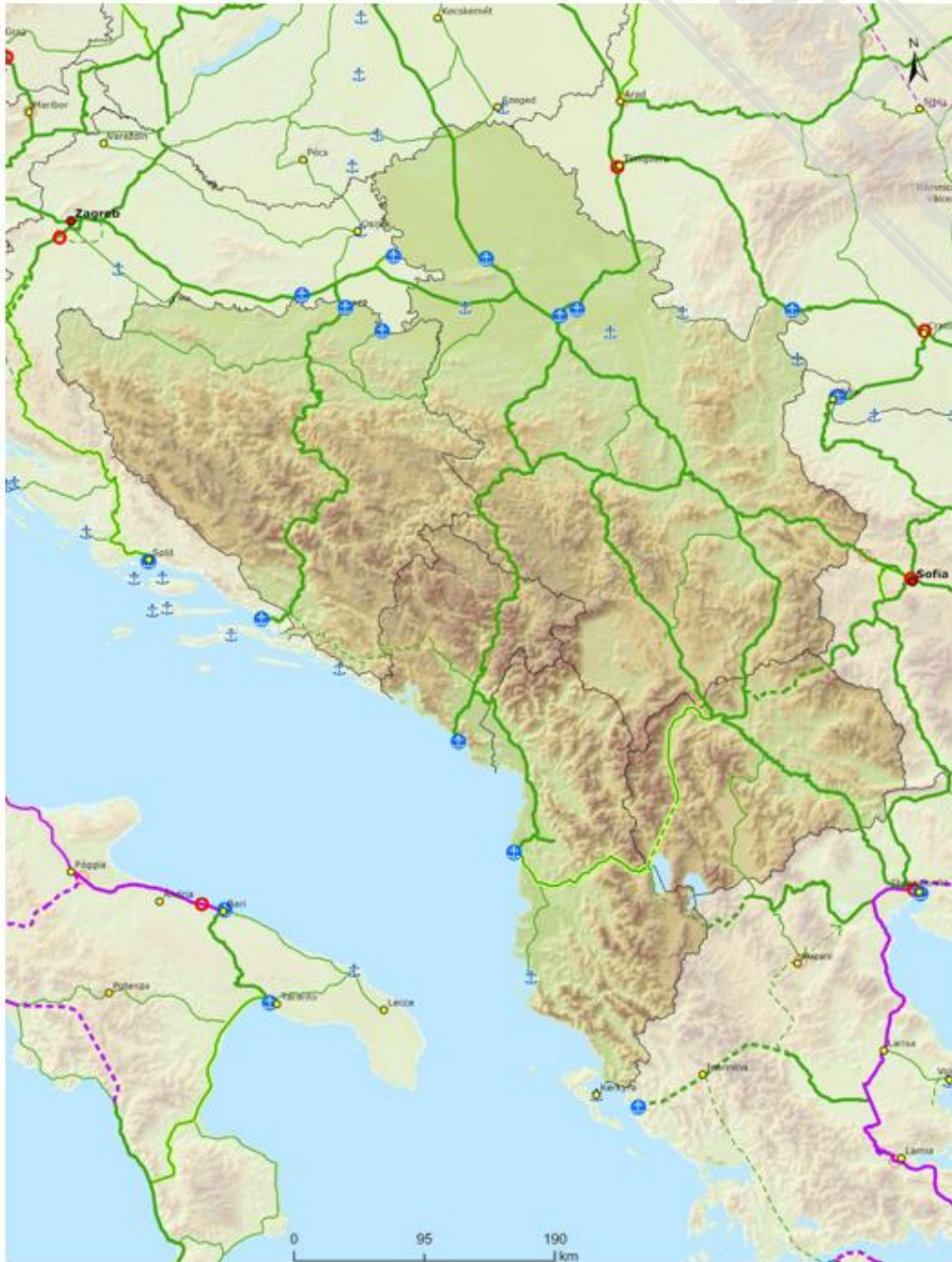
NÄITLIKUD KAARDID MONTENEGROSSE LAIENDATUD ÜLEEuroopalise TRANSPORDIVÕRGU KOHTA¹

¹ Nagu need on esitatud määruse (EL) 2024/1679 IV lisas.

Kavandatud laiendamine naaberriikidesse
Üld- ja põhivõrk: raudtee-kaubavedu, sadamad ja raudtee-
/maanteeterminalid (RMT)
Lääne-Balkani piirkond

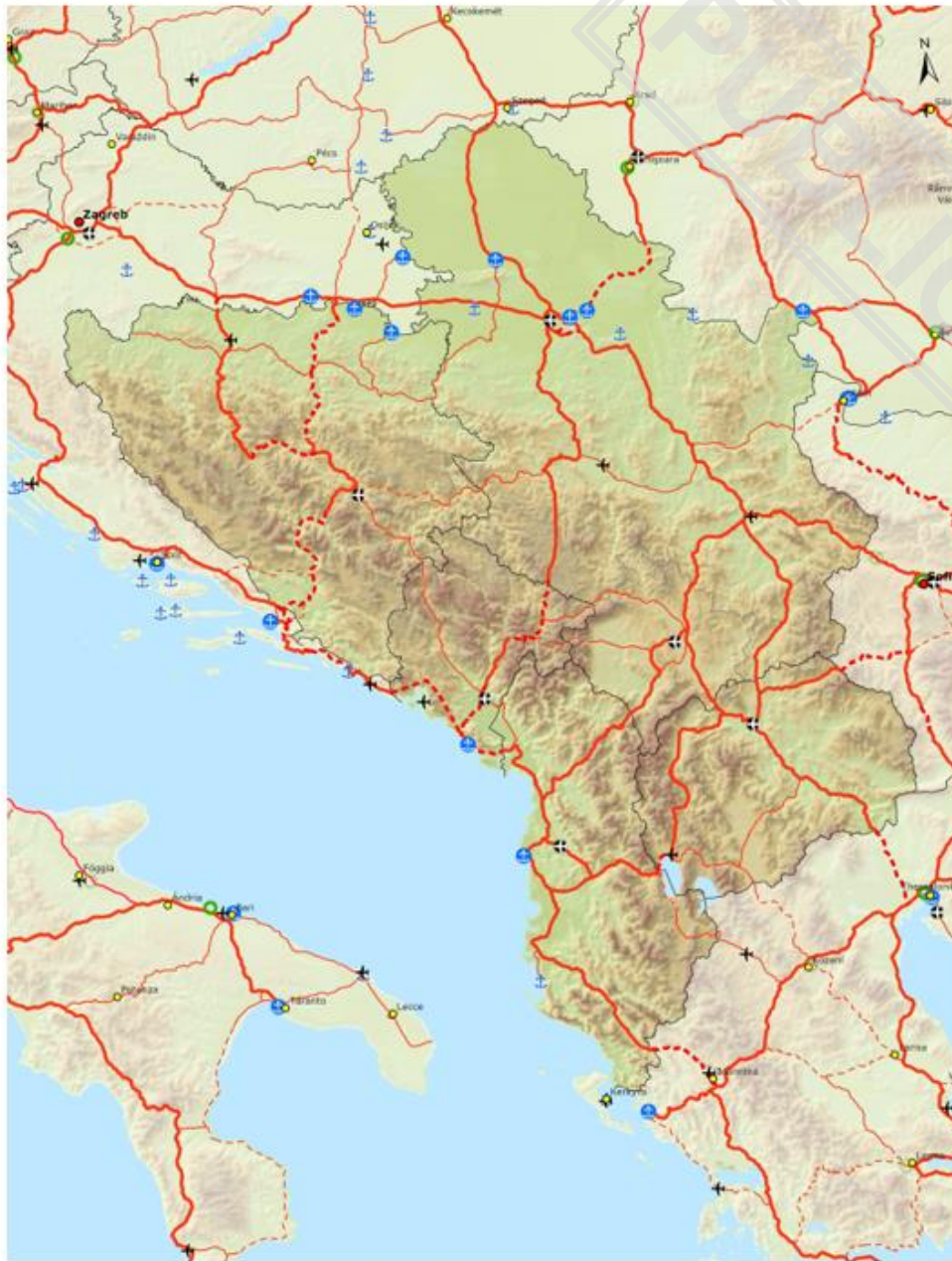
Põhivõrgu raudteed	Laiendatud põhivõrgu raudteed	Üldvõrgu raudteed	Üldvõrk Põhivõrk	Linnatranspordisõlmed
Tavaraudtee	Tavaraudtee	—	⚓	●
Tavaraudtee/uusehitus	Tavaraudtee/uusehitus	- - -	ⓘ	●
≥ 200 km/h	≥ 200 km/h	—	⊕	●
≥ 200 km/h / uusehitus	≥ 200 km/h / uusehitus	- - -	⊖	●
		↔		

TENtec

Kavandatud laiendamine naaberriikidesse
Üld- ja põhivõrk: maanteed, sadamad, raudtee/maanteeterminalid
ja lennujaamad
Lääne-Balkani piirkond

Põhivõrgu maanteed	Laiendatud põhivõrgu maanteed	Üldvõrgu maanteed	Üldvõrk	Põhivõrk	Linnatranspordisõlm
— Maantee	— Maantee	— Maantee	⚓	⚓ Sadamad	●
- - - Maantee/uusehitus	- - - Maantee/uusehitus	- - - Maantee/uusehitus	⊕	⊕ RMT	●
		⚓ Kavandatud	✈	✈ Lennujaamad	●

TENtec